

ลูกใต้ใบ

ที่มาภาพ : ชมรมรักสมุนไพรดำปาง

ชื่อวิทยาศาสตร์	: <i>Phyllanthus amarus</i> Schum. & thonn.
ชื่อภาษาอังกฤษ	: Egg women
ชื่ออื่นๆ	: มะขามป้อมดิน (เหนือ) หญ้าใต้ใบ (นครสวรรค์ อ่างทอง ชุมพร) หญ้าใต้ใบขาว (สุราษฎร์ธานี)
วงศ์	: EUPHORBIACEAE

ลักษณะพืช

ไม้ล้มลุก ขนาดเล็ก อายุเพียงปีเดียว สูงได้ถึง 30-60 เซนติเมตร
ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรี ปลายใบกลมมน สีเขียวอมเหลือง
ดอกสีขาวแยกเพศ ดอกตัวผู้มีขนาดเล็กมากออกตามง่ามใบที่อยู่ต่ำสุด 1-4 ใบ มัก
ออกเป็นกระจุกๆ ดอกเพศเมียมีขนาดใหญ่กว่า ออกเดี่ยวๆ ตามง่ามใบที่อยู่เหนือขึ้นไป
ผล รูปร่างกลมเป็นขนาดเล็ก สีส้มแกมน้ำตาล
เมล็ด รูปค่อนข้างสามเหลี่ยม ผลแห้งแตกได้
ลูกใต้ใบ ขึ้นในป่าเบญจพรรณ ตามทุ่งหญ้า ตามที่รกร้าง

การปลูกและขยายพันธุ์

ลูกใต้ใบเป็นวัชพืชที่พบทั่วไป ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดขึ้นได้ในดินทุกชนิด เจริญงอกงาม
ในดินปนทราย ออกดอกตลอดปี ชอบที่โล่งแจ้งหรือตามไร่ร้าง

การใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ทางยา

ทั้งต้น: รสขมจัด ต้มกินแก้ไข้ทุกชนิด แก้ไข้จับสั่น คับพิษร้อน แก้พิษตานซาง กระตุ้นไตทำงาน ขับปัสสาวะ บำรุงร่างกาย แก้คิซ่าน แก้อาการบวมตามร่างกาย ทางเดินปัสสาวะ อักเสบ เป็นยาระบาย

ใบ : รสขมจัด ต้มใบกินเป็นยาแก้ปวดท้อง บำรุงธาตุ ลดไข้ ขับน้ำในไต ตำพอกบาดแผล ใบผสมเกลือเล็กน้อยใช้พอกแก้คัน และแก้อาการอักเสบของผิวหนังบางชนิด

ตำรับยา

ต้นสด 1 กำมือ ต้มกับน้ำ 2 ถ้วยแก้ว เคี่ยวให้เหลือ 1 ถ้วยแก้ว รับประทานครั้งละ ½ ถ้วยแก้ว วันละ 3 เวลาก่อนอาหาร ช่วยแก้ไข้ลดความร้อนได้

สารสำคัญ

ต้นมีธาตุโปแตสเซียมมาก

ใบสดมี ไฟลแลนทิน (phyllanthin) ใบแห้งมี ไฮโปไฟลแลนทิน (hypophyllanthin) ซึ่งทำให้มีรสขม

การทดลองในสัตว์พบว่า มีฤทธิ์ลดไข้ ขับปัสสาวะ และลดความดันโลหิตได้เล็กน้อย การวิจัยในประเทศอินเดีย ระบุว่าสามารถรักษาโรคตับอักเสบชนิดบีได้ แต่การวิจัยกับผู้ป่วยในประเทศไทย ให้ผลรักษาเพียงร้อยละ 5-6 จึงต้องมีการวิจัยต่อไป

สารสกัดลูกใต้ใบมีฤทธิ์ต้านเอชไอวีในหลอดทดลองที่มีการศึกษาวิจัย

การตลาด

- ลูกใต้ใบมีผลิตภัณฑ์จำหน่ายในรูปยาขงลูกใต้ใบชนิดซอง ก่อ่ง และผลิตภัณฑ์แคปซูล มีกลุ่มผู้ผลิต เช่น กลุ่มสตรีคอนซูนหัวย อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ชมรมรักษัสมุนไพรร จ.ลำปาง เป็นต้น

- ราคาวัตถุดิบแห้ง 50 บาท/กก.